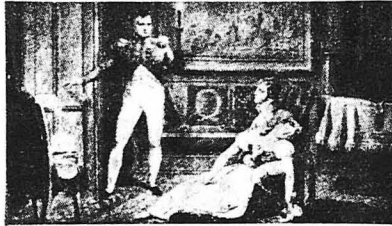

ΜΙΑ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΚΗ ΤΡΑΓΩΔΙΑ

ΤΟ ΔΙΑΖΥΓΙΟΝ ΤΟΥ ΝΑΠΟΛΕΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΙΩΣΗΦΙΝΑΣ

Έθνική ανάγκη. Ή άναγγελία στην Ίωσηφίνα. Μία... λιποθυμία. Ή συναίνεσις. Ή τελετή του διαζυγίου. Οί συγκινητικοί λόγοι. Παρελθόν, άναμνήσεις και έρωσ. Ο θάνατος της αυτοκρατειρας και ή άπελπισία του Ναπολέοντος.

Είχαν περάσει αρκετά χρόνια άπότου ο Ναπολέων είχε παντρευτή την Ίωσηφίνα, χωρίς εκείνη να κάνει παιδί, τον πολυπόητο διάδοχο του Γαλλικού θρόνου. Ο Ναπολέων άνησυχούσε πολύ γι' αυτό. Όταν μάλιστα πέθανε και ο μικρός υίός του άδελφού του Λουδοβίκου, Ναπολέον-Κάρολος, εις τό πρόσωπον του όποιου έβλεπε έν άνάγκη τον διάδοχο της ισχυράς δυναστείας του, μιά σκέψις άρχισε να γεννιέται στον Αυτοκράτορα : να χωρίση με την Ίωσηφίνα και να διαλέξη νέαν αυτοκράτειραν μεταξύ των πριγκιπισσών της Ευρώπης. Έτσι όχι μόνον θα έξησφαλίζε την διαδοχην του στέμματος του αλλά και θα ισχυροποιούσε την θέσιν του συνδεδέμενος και διά συγγενικών δεσμών με άλλον βασιλικόν οίκον.

Ή λιποθυμία της Ίωσηφίνας.

Αλλά ο Ναπολέων έλάτρευε την Ίωσηφίνα. Και μόνον επειδή ειλικρινώς έθεωρούσε τό διαζύγιον αυτό ως έθνικην άνάγκην, έπειτα από χίλιους διαταγμούς άπεφάσισε, επί τέλους στις 30 Νοεμβρίου 1809 ν' άναγγείλη εις την Αυτοκράτειραν, ότι ή «Γαλλία άπαιτούσε από αυτήν την μεγάλη θυσίαν του διαζυγίου».

Μιά σζηή άπειρου τραγικότητας έπακολούθησε. Μόλις ο Ναπολέων έπρόφερε συντετριμμένος τά λόγια αυτά, ή Αυτοκράτειρα προσεβλήθη από μιά νευρική κρίσιν, έπεσε στο πάτωμα και ξέσπασε σε παρακτικούς λυγμούς μέσα στους όποιους επανελάμβανε διαρκώς τις λέξεις : «Όχι ! όχι ! καλλίτερα να πεθάνω». Άμέσως ο Ναπολέων άνοιξε την πόρτα του σαλονιού όπου ειρίσκοντο μόνοι οι δύο σύζυγοι και βλέποντας τον Ντέ Μπωσέ που καθόταν άπ' έξω του έφώνησε με φωνή που έτρεμε από συγκίνηση : «Μπωσέ, Μπωσέ, τρέσατε, ή Αυτοκράτειρα είναι άδιάθετη.»

Πράγματι ή Ίωσηφίνα ήταν άναίσθητη πιά κι' είχε την όψη νεκράς.

— Μπορείτε να την σηκώσετε, Μπωσέ, να την ανεβάσουμε στην κάμαρά της από την ιδιαιτέρην σκαλίτσα ;

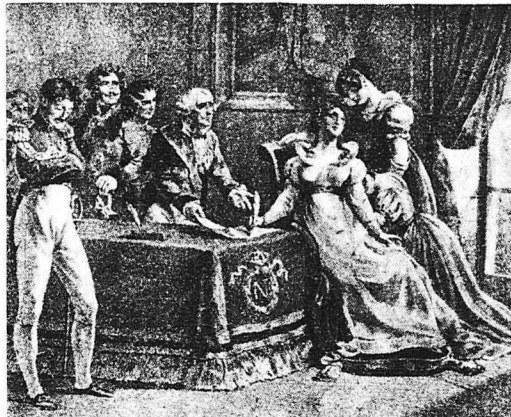
Ο Μπωσέ χωρίς νάπαντήση την έσήκωσε και ο Ναπολέων ό όποιος του έφεγγε μ' ένα κερύ άνοιξε την πόρτα του σκοτεινού διαδρόμου που έφερε στην ιδιαιτέρην στενή σκάλα. Μόλις έφθασε στο πρώτο σκαλοπάτι ο Μπωσέ είδε ότι ή σκάλα ήταν πολύ στενή γιά να τά καταφέρει να περάση με τό πολύτιμο φορτίον του. Ο αυτοκράτωρ έφώναξε τον αρχιθαλαμηπόλο, του έδωσε να κρατή τό φως και έπιασε την Ίωσηφίνα από τά πόδια. Άρχισαν ν' ανεβαίνουν όσά βήματα τά πόδια του Μπωσέ μπερδεύτηκαν στο ξίφος του και παρ' όλιγον νά πέσουν. Έξ ένστικτου τά χέρια του έσφιξαν δυνατά την Ίωσηφίνα. Τότε ή... λιποθυμισμένη Αυτοκράτειρα του μνιθύρισε σιγά, έτσι πού να μην την άκούση ο Ναπολέων : Με κάνετε να πονώ... Μή με σφίγγετε τόσο δυνατά !...

Ένα περίφημο πορτραίτο της Ίωσηφίνας.

Όστόσο στο τέλος ή Ίωσηφίνα πνίγοντας την άγάπη της προς τον Ναπολέοντα συνήνεσε να δώση τό διαζύγιο. «Ή ευτυχία της Γαλλίας, ειπε, άξίζει νό θυσιάσθω έγώ». Ένα διαζύγιον όμως τόσο ύψηλών προσώπων δεν μπορούσε να πραγματοποιηθή χωρίς να λάβη χώραν και σχετική επίσημη τελετή. Κι' αυτό ήταν τό σκληρότερον γιά την Αυτοκράτειρα.

Στις 15 Δεκεμβρίου, στις έννητά τό βράδυ, ή αίθουσα του Θρόνου και τό μέγα γραφείον του Αυτοκράτορος είχαν φωταγωγηθεί όπως τις ήμέρες των μεγάλων εορτών. Ο Καμπασιέρς, ό αρχικαγκελάριος της Αυτοκρατορίας περιστοιχόμενος από τους άνωτέρους άυλικούς, άνέμενε έν μεγάλη στολή την είσοδον εις την αίθουσαν του Ναπολέοντος και της Ίωσηφίνας, οι όποιοι έφάνηκαν μετ' όλιγον κάτωχοι και συγκεκινημένοι και έκάθησαν στα δύο άκρα ενός μεγάλου τραπεζιού. Νεκρική σιγή έβασίλευε. Έξαφνα ό Ναπολέων σηκώ-

Ή Ίωσηφίνα υπογράφουσα τό διαζύγιον.

θηκε και άρχισε να μιλά με φωνή βαρεία και πένθιμη. Του είχαν ετοιμάσει ένα ψυχρόν και τυπικόν λόγον. «Αλλά ό Ναπολέων, άφου έμίλησε γιά τις θυσίες πού όφείλει άπέναντι της Γαλλίας κάθε πατριώτης, έπρόσθεσε : «Δέν μπορώ παρά να ευγνωμονώ την άγαπημένη μου σύζυγον γιά την άφοσίωση και την τρυφερότητα πού μου έδειξε δέκα πέντε τώρα χρόνια. Ή άναμνήσις της θα μένη πάντα χαρογαμένη βαθειά στην καρδιά μου. Επιθυμώ να διατηρήση έφ' όρου ζωής τον τίτλον της Αυτοκρατειρας και πρό παντός επιθυμώ να μην άμφιβάλλη ποτέ γιά τά αισθήματά μου και να με θεωρή γιά τον καλλίτερον και τον πιό άφοσιωμένο φίλο της !»

Κατόπιν ήλθε ή σειρά της Ίωσηφίνας. Κατάλωμη, με τά μάτια κόκκινα από τά πρόσφατα δάκρυα άρχισε να διαβάζη τον έπίσημον λόγον πού τον είχαν συντάξει από πούν και πού τον είχε μόνη της αντιγράψει. Τά λόγια έβγαιναν δύσκολα από τό στόμα της. Μόλις διάβασε τις πρώτες γραμμές ξέσπασε σε λυγμούς και έδωσε τό χαρτί στον ύπασπιστή Ρενιό ό όποιος άποτελείωσε την άνάγνωση.

«Όφείλω να δηλώσω ότι μη έλπίζουσα πλέον να γεννήσω παιδιά, και άναπαροκρινόμενη εις τάς άνάγκας της πολιτικής και εις τό συμφέρον της άγαπημένης Γαλλίας, εδωρεστούμαι να δώσω τό μεγαλύτερον δείγμα άγάπης και άφοσιώσεως.»

Ο καγκελάριος Καμπασιέρς επικυρώνει τις δύο αυτές δηλώσεις και οι δύο σύζυγοι υπογράφουν τό πρωτόκολλον των τούς χωρίζει...

Τους δύο χωρισμένους συζύγους δέν τους ένώνει πιά παρά οι άναμνήσεις. Άλλά οι άναμνήσεις αυτές ήσαν πολύ ζωηρές στην καρδιά του Ναπολέοντος. Γιά τη γυναίκα αυτή πού τόσο πολύ είχε αγαπήσει, πού ποτέ δεν έπαψε ν' αγαπά ό αυτοκράτωρ έδειχνε πάντα άπειρη συμπάθεια. Με πόση τρυφερότητα έζητούσε να γλυκάνη τον πόνο της Ίωσηφίνας ! Εκτός των προνομιών, της αυτοκρατειρας των όποιων εξακολουθούσε ν' άπολαμβάνη, ή Ίωσηφίνα έλάμβανε έτησίαν έπιχορήγησιν τριών εκατομμυρίων φράγκων. Είχε στην διάθεσή της τό άνάκτορον των Ήλυσιών στην πόλη. Τη «Μαλμαϊζόν» στην έξοχή. Και τη «Ναβάρ», κοντά στο Έβρε γιά τό κνήγι της.

Την ήμέρα πού χωρίστηκαν οριστικώς--16 Δεκεμβρίου 1809-- ό Ναπολέων δέν μπορούσε ν' άντισταθή στην έπίθυμια να την φιλήση γιά τελευταία φορά. Και ένα δάκρυ άνέβηκε στα μάτια του ισχυρού αυτοκράτορος...

Ο Ναπολέων έπεσκέπτετο τακτικά την Ίωσηφίνα στη Μαλμαϊζόν. Έξακολουθούσε να πληρώνη άγογγύστως τά χρέη της, γιαι ή Ίωσηφίνα ήταν τρωμερά σπάταλη και ή ύπερόχως έπιχορήγησις πού της παρείχε τό Κράτος δέν την επαρκούσε εις τά έξοφρενικά της έξοδα.

Όταν άπέθανε στη Μαλμαϊζόν, ό Ναπολέων βρισκόταν έξόριστος στην Έλβα. «Ή είδησις του θανάτου της Ίωσηφίνας τον έροίξε σε άπερίγραπτη άπελπισία. Έκλείστηκε στο δωμάτιό του και τρεις μέρες δέν έβλεπε κανέναν ούτε δεχόταν την παραμικρή τροφή.»

Στις 20 Μαρτίου του 1815, όταν έπανήλθε στον Κεραμεικό, συνήνεσε τό γιατρό του τον Κορβιζάρ και του είπε με άγριο ύφος.

—Γιατί άφησες την Ζοσφερίνα μου να πεθάνη ; Και τον έδιωξε κακήν κακώς.

Ή πρώτη του έπίσκεψις στα άνάκτορα της Μαλμαϊζόν ήταν άπερίωρασ συγκινητική. Έκλείστηκε ολόκληρος ώρες μέσα στο δωμάτιο πού είχε πεθάνει ή Αυτοκράτειρα κι όταν έβγήκε, τά μάτια του ήταν κατακόκκινα και έκαιε άπ' τον πυρετό. Έδέθηκε να πέρη στο κρεβάτι και μέσα στα παραλήρηματα του πνευτός του άκούσταν σάν παράπονο τό όνομα της άγαπημένης του.